

Sørine Gotfredsens prædiken 12. søndag efter trinitatis

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst

Dato

4. september 2022

Sted

Jesuskirken, København

Noget af det, jeg jævnligt angrrer i mit liv er, når jeg i for høj grad har tilladt mig selv ikke at tro på fremtiden. Min dårlige samvittighed skyldes mindst to ting. For det første lærer man efterhånden, at der er noget selvforstærkende ved at tænke så negativt om det kommende, og for det andet aner jeg, at jeg simpelthen ikke har lov til det.

Naturligvis er det uundgåeligt ind imellem at tvivle på eller ligefrem frygte fremtiden, da vi er udstyret med denne overvældende evne til at forestille os, hvad der vil ske, hvilket både er en velsignelse og en forbandelse. Hvorfor det er en velsignelse, vender jeg tilbage til, for da jeg var ung, så jeg det mest som en forbandelse.

Så bekymret var jeg over alt den potentielle lidelse, der ventede forude, at jeg en overgang besluttede mig til aldrig at få børn. Det forekom mig ganske enkelt mest humant at skåne andre for at havne i den store utryghed, og spørgsmålet er, hvordan den tanke udvikler sig i takt med, at man bliver ældre, alt imens også verden omkring én forandrer sig. Ligesom spørgsmålet er, om der mon er noget utilgiveligt ved ikke at tro på fremtiden.

Under alle omstændigheder taler Jesus i dag om, at noget faktisk ér utilgiveligt. Nemlig, den bispottelse, man retter mod Helligånden, der adskiller sig fra dén, man retter mod Jesus selv. Hvis mennesket taler ondt om Jesus, vil man blive tilgivet for det, men bispottelse af Helligånden vil afskære os fra nåden i både denne og den kommende verden.

Jesus understreger betydningen af de ord, der strømmer ud af vores sindelag, og mens vi muligvis ikke til daglig bekymres så meget om hvert eneste ord, vi siger, mindes vi her om, at de kan være skæbnesvangre. Hele tiden lever vi med den

store risiko for at sige noget utilgiveligt, hvormed vi er blevet givet et meget stort ansvar for forvaltningen af ondt og godt – så stort, at vi vil komme til at aflægge regnskab for alt, hvad vi har sagt.

Med det vidunderlige sprog er vi ikke blot blevet givet en kilde til lykke, fællesskab og selvindsigt, men også en særdeles stor magt. For når vi vælger at tage det nedbrydende frem fra vores forråd, kan vi forårsage den frygtelige bespottelse, og vi er nødt til at finde ud af, hvad dette egentlig betyder.

Lad os begynde med det, jeg allerede har været inde på. Nemlig, tanken om ikke at sætte børn i verden, fordi fremtiden skræmmer for meget. Den tanke griber om sig og kan bestemt forbindes med en slags bespottelse. Mens det for mig dengang handlede om almindelig ungdommelig bestyrtelse over at eksistere, er der i dag kommet en større dimension til, der handler om det meningsfulde ved overhovedet fortsat at være en slægt.

En del unge afviser i dag at få børn, fordi de ønsker at skåne kloden for mere overbefolket klimatrængsel, og forleden blev de bakket op af en kvinde, der selv er farmor, og som i en avis-kronik udskammede dem, der får mere end to børn. Hun skrev: ”Med fare for at såre og provokere unge mennesker ser jeg, i lyset af klimakollapset, det tredje barn som udtryk for endnu større grådighed end at fare verden rundt i fly, spise bøffer hver dag og køre i benzinslugende SUV'er.”

Det mest grådige man kan gøre i dag, er ifølge denne kvinde at give livet for meget videre, og mens det jo er sandt, at kloden ikke ligefrem mangler beboere, rummer budskabet sin egen nedgørelse af det skabte menneskeliv. Og dét, der af mange ses som en afgørende essens ved det, nemlig, at få børn. Når unge mennesker, der drømmer om at få tre børn, opfordres til at skamme sig, nærmer vi os punktet, hvor der siges ord om livet, der har en tråd til det onde.

I hvert fald hvis man tolker det onde som den kraft, der direkte vil modarbejde liv. Den tidligere pave Benedikt XVI, med det borgerlige navn, Joseph Ratzinger, taler i bogen Gud og verden om netop den onde kraft, om hvilken han siger, at det ikke er en ”nyskabelse, ikke noget virkeligt i sig selv, noget, der findes i sig selv, men ifølge sit væsen en negation, noget, der gnaver i det skabte. Det er ikke en væren – for væren kan jo egentlig kun komme fra tilværelsens kilde – men en afvisning.”

Med den definition af det onde som noget, der ikke råder over selvstændig væren, men afhænger af, at vi forærer det væren ved at bane en vej for det – blandt andet ved at gøre det til noget moralsk forkasteligt at få børn – siges det, at vi har magt til at give det destruktive plads.

Samme tanke slog mig også forleden, da jeg hørte stemmen fra den afdøde rejsekonge og huskede, hvordan han åbent proklamerede sin udnyttelse af manipulerbare unge piger og boltrede sig på den plads, andre tillod ham råde over. Hvad hans hjerte var fuldt af, løb munden virkelig over med i en epoke i Danmarkshistorien, hvor det blev set som reaktionært at trække grænser for den frie udfoldelse.

Tidens tænkning kan gøde jorden for negationen og afvisningen af liv, og mens rejsekongen til fulde udnyttede mentaliteten i 1970'erne og 1980'erne, kan man om vores tid – 2020'erne – med god ret hævde, at det overpessimistiske syn på fremtiden lige nu på sin egen måde gnaver i det skabte.

Derfor er det så vigtigt i en betrængt tid med bekymring for krig, lukkede gasledninger og masser af ustabilitet at indse betydningen af det, man tager frem fra sit forråd. For noget af det, man siger, kan ikke tilgives, da det er bespottelse af Helligånden, og i mine øjne har dette at gøre med magten til at fratage den anden livsmod.

Når bespottelsen af Jesus vil blive tilgivet, skyldes det, at Jesus kom til verden for også at lade sig spotte og ikke har brug for vores beskyttelse. Anderledes er det med bespottelsen af Helligånden, som er dén kraft, der på jorden vedligeholder livet selv og binder os håbefuldt til hinanden. Ånden er kernen i livskraft, og at spotte dén er ensbetydende med at spotte livet i os og mellem os, og livsviljen kan ikke – som Kristus – tåle så megen ringeagt.

Når livet nedgøres, går det ikke mindst ud over dén, der i forvejen er i tvivl om, hvorvidt det virkelig er værd at være til. Tvivlen kan komme i glimt, ligesom den kan tage mere permanent bolig, og uanset om det skyldes, at man er havnet i kløerne på et hensynsløst menneske, om man har mistet så meget, at man er fyldt med sorg, frygter sygdom eller lader sig påvirke af dem, der prædiker, at det er amoralsk at få børn, kan man gradvist selv miste troen på livet. Og det er utilgiveligt at være skyld i, at dette sker for nogen.

Derfor skal der på dommens dag aflægges regnskab for alt, hvad vi har sagt, mod livet og Ånden. Men kan et menneske virkelig blive afskåret fra tilgivelse? Hertil må svaret på to forskellige måder være et ja.

For det første. Ligesom vi selv – ifølge Joseph Ratzinger – tillader det onde at få plads, kan vi også selv nægte frelsen at få plads. For jo mere man taler nedsættende om livet og fremtiden, desto mere forhærdes man selv.

Jeg kender én, hvis livsmotto er, at hvis man aldrig forventer noget godt, bliver man heller aldrig skuffet. Det er en frygtelig kølig logik, og jeg har forsøgt at forklare ham, hvor meget han med den indstilling slider på sine omgivelser. Man mister simpelthen livsmod i hans selskab, og næste gang vil jeg måske tilføje, at han risikerer at bære forhærdelsen med sig hele vejen hen til dommens dag. For der kan vokse et lag af bitter hårdhed frem i den, der taler sådan om livet, og muligvis kan man end ikke på dommens dag komme fri af det igen. Trods Menneskesønnens fremstrakte hånd.

Og for det andet. Ja, tilgivelsen kan gå tabt, fordi man måske i sit liv har talt så negativt om det skabte, at man faktisk ikke længere er én, Jesus vil tale til. En frygtelig tanke, men vi er nødt til at bære den med, for måske skal vi forstå ordene: ”På dine ord skal du frikendes, og på dine ord skal du fordømmes” præcis som de fremstår. Som meddelelsen om at det, vi siger nu, kan få definitiv betydning for forholdet til Gud, fordi man i sin fastlåste nedvurdering af det skabte selv tog livet af det. Den, der bespottet livet og Helligånden, bespottet i sidste ende også sig selv.

Jeg tror ikke, at vi helt er klar over, hvor meget der kan nedbrydes i en tid som denne, og når jeg stadig angrer de øjeblikke, hvor jeg selv mangler tro på fremtiden, skyldes det, at jeg ikke har lov til at tvivle så dybt. For fremtiden er givet af Gud, og den manglende taknemmelighed over at have fået den i gave dominerer i en tid, hvor det i kraft af klimaangst og fordømmelse af hinandens livsstil næsten ses som moralsk rigtigt at være modløs.

Det er decideret anti-kristeligt at tænke sådan, hvilket også minder os om, hvordan en kultur uden den kristne tro som fælles fundament i længden kan blive en undergangskultur uden levende håb.

Søren Kierkegaard skriver: ”Men hvad er saa det at ’troe’? At troe er bestandigt,

at vente det Glade, det Lykkelige, det Gode.” For Kierkegaard er det syndigt ikke at tro og dermed syndigt ikke at forvente noget godt – og dermed ære Guds skaberværk og se det som en næstekærlig opgave at værne om den andens livsmod, og – ikke mindst – med årene forstå, at det er en velsignelse mere end en forbandelse, at vi kan gøre os tanker om fremtiden.

Fordi det jo betyder, at vi her kan leve i evighedens perspektiv og se så langt og håbe så inderligt, at det giver os kræfter til at eksistere nu. Den, der kan se ind i det uendelige, bliver ikke så nemt overmandet af det nuværende, men kan se alt, hvad der sker, som et skridt på vejen ind i Guds fremtid.

Vi vil blive ved med at fejle i tale, som det siges i Jakobsbrevet. For det vidunderlige sprog kan misbruges som et middel til at bekæmpe livet med, og så meget står og falder med, hvorvidt vi selv forstår denne magt og det ansvar, som vi har. Og om vi derfor forstår nødvendigheden af at lytte til Jesus allerede nu for at kunne tro hans ord, tro på korsets gåde og tro på, at hans død og opstandelse er vores frelse fra al den skade, vi selv forvolder. Jo mere et menneske tror på dén, frelsen, desto mere kan det høres i ordene, vi tager frem fra forrådet, når vi taler til hinanden med mulighed for at værne om den andens livsmod. Fordi man ikke blot taler gennem bekymring for fremtiden, men mest af alt gennem taknemmelighed for evigheden.

Amen.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soerine-gotfredsens-praediken-12-soendag-e-trinitatis-2022>